

Länsstyrelsen
Västmanlands län

REGIONAL UTVECKLING

Föräldrastöd till tonårsföräldrar

- en kartläggning av arbetet i Västmanlands län

Författare: Erika Hedlund

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2014:25

Titel: Föräldrastöd till tonårsföräldrar
- en kartläggning av arbetet i Västmanlands län
Författare: Erika Hedlund
Regional utveckling
Länsstyrelsen i Västmanlands Län
1989-2014-4

Förord

Länsstyrelserna har från Socialdepartementet fått i uppdrag att åren 2014-2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Viktiga utgångspunkter ska vara det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter.

För att kunna planera lämpliga insatser inom uppdraget 2015-2017 behövs ett kunskapsunderlag som redogör för läget i Västmanlands län. Denna kartläggning kommer att utgöra underlag för planeringen av det kommande arbetet inom uppdraget.

I Regleringsbrev för länsstyrelserna 2014 punkt 72 står följande
Länsstyrelserna ska under åren 2014 – 2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren i respektive län, i enlighet med definitionen av föräldrastöd i den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd. Viktiga utgångspunkter i arbetet ska vara det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter.

Västerås Januari 2015

Christer Alzén

Enhetschef

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning	10
2 Bakgrund	11
2.1 Föräldrastöd till särskilda grupper	11
2.2 Barnets bästa ett gemensamt ansvar.....	11
3 Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – en vinst för alla	12
4 Begrepp och definitioner	13
5 Länsstyrelsens uppdrag	14
6 Tidigare undersökningar	15
6.1 Kommuner	15
6.2 Ideella organisationer	16
7 Metod	17
7.1 Intervjuer.....	17
7.2 Enkätundersökning	17
7.3 Analys.....	17
8 Resultat intervjuer	18
8.1 Tillgängligt föräldrastöd	18
8.2 Efterfrågan och behov.....	18
8.3 Vilka föräldrar nås av föräldrastödet?	22
8.4 Framtiden	23
8.5 Kommunens organisation	23
8.6 Samverkan	24
8.7 Jämställt föräldraskap	24
8.8 Vad kan Länsstyrelsen göra?.....	26
9 Resultat enkätundersökning	28
9.1 Organisering av arbetet med föräldrastöd	28
9.2 Utbildning och kunskap	30
9.3 Föräldrastödsprogram.....	31
9.4 Föräldrastödande verksamhet.....	34
9.5 Det jämställda föräldraskapet.....	36
9.6 Behov och utveckling	36
10 Slutsatser	39

Sammanfattning

Begrepp och definitioner. Gränsen mellan universellt och selektivt (riktat) stöd samt begreppet föräldrastöd är inte tydlig för kommunernas representanter. Det finns svårigheter med att definiera olika insatser som föräldrastöd och om de är universella eller riktade. Det råder även oenighet kring huruvida vissa föräldrastödsprogram är universella eller riktade. Länsstyrelsen ser ett behov av att diskutera begrepp och definitioner för att säkerställa att missförstånd inte uppkommer i arbetet med uppdraget.

Tillgång och efterfrågan på universellt föräldrastöd. Alla kommuner uppger att de har någon form av föräldrastöd för föräldrar med barn i tonåren. En kommun har inte universellt föräldrastöd till föräldrar till barn i denna åldersgrupp. Åtta kommuner erbjuder föräldrastödsprogram för tonårsföräldrar varav sex har gjort det de senaste två åren. De föräldrastödsprogram som används är Effekt (5 kommuner), Ledarskapsträning för tonårsföräldrar (3 kommuner), Komet tonår (2 kommuner) och Cope (1 kommun). Åtta kommuner erbjuder föräldrastödande verksamheter. Två av dessa har inte universella föräldrastödande verksamheter. De flesta intervjudeltagare anser att efterfrågan är liten men att det kan bero på att föräldrar inte vet att de kan efterfråga föräldrastöd vilket kopplas till information och marknadsföring eller att föräldrar kan uppleva föräldrastödsprogrammen som ett stort åtagande. De flesta anser att det finns behov som inte möts idag.

Målgrupper. Två grupper av föräldrar nämns av flera kommuner som särskilt svåra att nå och som deltar i mindre utsträckning. Det handlar om föräldrar med utländsk bakgrund/som inte talar svenska och pappor. Vid diskussion kring bakomliggande orsak samt hur det kan lösas nämns flera olika förslag och idéer som framöver kan vidareutvecklas gemensamt eftersom det upplevs som ett problem i flera kommuner. Andra grupper som nämns är socialt utsatta föräldrar som har egna svårigheter och skiftarbetare.

Brister. En stor del av kommunerna har brister inom flera områden. Till exempel har enbart fyra kommuner några beslutade dokument som tar upp föräldrastöd, tre kommuner har en skriftlig policy för arbetet med att samordna föräldrastöd, en kommun har särskild avsatta medel för övergripande arbete med föräldrastöd, fyra kommuner har systematiserad uppföljning eller utvärdering och tre kommuner har erbjudit föräldrastöd på andra språk än svenska.

Styrkor. Flera kommuner har uppgett faktorer som kan anses vara styrkor för arbetet med föräldrastöd. Till exempel har fem kommuner en person med särskilt avsatt tid för att ansvara för föräldrastöd, 12 av 15 respondenter känner till den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd, sju kommuner har erbjudit personal utbildning gällande föräldrastöd det senaste året, fem kommer har kartlagt det befintliga utbudet av föräldrastöd under det senaste året och en av dessa har även kartlagt behov och efterfrågan.

Det jämställda föräldraskapet. Alla intervjudeltagare utom en svarar att kommunen försöker påverka i riktning mot ett jämställt föräldraskap men flera påpekar att det är svårt att veta om det ger någon effekt. Sex kommuner uppger att jämställdhet har varit en del av planeringen av föräldrastödet. Gemensamt för de flesta intervjudeltagare vad gäller begreppet jämställt föräldraskap är att föräldrarna bör dela på ansvaret för barnet. Flera betonar dock att ansvaret och olika områden inte behöver delas lika utan att familjen måste få bestämma själv. Alla intervjudeltagare är överens om att kommunerna bör sträva mot ett gemensamt ansvar för barnen och att det är något som behöver förmedlas till föräldrarna

---

Utvecklingsbehov och önskat stöd. Sju kommuner anser att det finns ett behov att förstärka de universella föräldrastödjande insatserna. De områden som anges som viktigast att förstärka är tematiska föräldrastödsprogram (4), tematiska föräldramöten (3), familjecentraler (2), föräldrarådgivning (2) och föreläsningar (1).

På den öppna frågan vilket stöd som önskas från Länsstyrelsen är de vanligaste svaren:

- utbildning/kunskap
- informera och uppdatera om forskning
- ekonomiska resurser/finansiellt stöd
- samverkan/nätverk/gemensamma lösningar

---

1 Inledning

Under de två senaste decennierna har en negativ utveckling av barns och ungdomars psykiska och fysiska hälsa konstaterats. Regeringen menar att ett utvecklat universellt förebyggande föräldrastöd kan vända den negativa utvecklingen. Genom stöd och hjälp i föräldraskapet kan andelen barn som har goda relationer med sina föräldrar¹ öka och därigenom ökar barnens möjligheter till en god hälsa och ett gott liv. Som en del i en långsiktig satsning på att främja hälsa och förebygga ohälsa bland barn och ungdomar presenterades den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd av regeringen år 2008². Det förebyggande arbetet har till syfte att skapa konkreta och varaktiga positiva förändringar i människors liv. Universellt förebyggande insatser ska minska riskfaktorer och öka skyddsfaktorer för att förebygga ohälsa. Familjen är sannolikt den viktigaste risk- eller skyddsfaktorn för barn.

Ett universellt förebyggande föräldrastöd fokuserar på insatser till föräldrar som främjar barns positiva utveckling och maximerar skydd mot svårigheter istället för att fokusera på risk. Genom att erbjuda alla föräldrar stöd och hjälp kan framtida problem förebyggas bland de barn som inte uppvisat några tidiga symtom men senare skulle utvecklat problem om inga insatser gjorts.

---

¹ Med föräldrar avses i regeringens strategi barnets vårdnadshavare eller annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med.

² Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – en vinst för alla (SOU 2008:131).

---

2 Bakgrund

I Föräldrastödsutredningen framkom att det stöd som ges av barnhälsovården ofta försvinner efter att barnet blivit ett år utan att ersättas av något annat stöd. Framför allt är det ett begränsat antal kommuner som erbjuder stöd till föräldrar under barnets tonårsperiod.

Föräldrastödsutredningen konstaterar även att stöd och hjälp till föräldrar varierar avsevärt både i kvalitet och kvantitet både mellan och inom kommuner. Regeringen skriver i den nationella strategin att de svårigheter som föräldrar kan behöva hjälp med förändras med barnets ålder och mognad och alltefter att förhållanden i barnets miljö förändras. Frågor som kan behöva diskuteras under tonåren är t.ex. alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT) och förhållningssätt kring regler som t.ex. utgångstider, barns frågor om sexualitet och kroppslig integritet, barnens kostvanor och behov av fysisk aktivitet.

2.1 Föräldrastöd till särskilda grupper

Föräldrastödsutredningen visar även att vissa grupper av föräldrar nås i mindre utsträckning än andra av dagens stödsatser. Därför ska det framtida föräldrastödet vara intressant för de föräldrar som från början inte är lika motiverade eller intresserade och utformas så att det når alla föräldrar oavsett om det är en mamma eller pappa, ensamstående förälder, om man har utländsk bakgrund eller om man har ett barn med funktionsnedsättning. Det är viktigt att information om föräldrastödet finns lättillgängligt och på olika språk.

Vissa föräldrar är svårare att nå eller väljer att inte delta i ordinarie föräldragrupsverksamhet. Föräldrastödsutredningen tar upp grupper som mycket unga föräldrar, ensamstående föräldrar, föräldrar med barn med funktionsnedsättning, föräldrar med funktionsnedsättning och föräldrar med bristfälliga kunskaper om det svenska samhället. Genom att rikta universellt föräldrastöd till föräldrar i liknande livssituationer kan föräldrar få ett större utbyte av föräldragruppen.

2.2 Barnets bästa ett gemensamt ansvar

Ansvar för barns bästa är gemensamt, såväl den offentliga som idéburna sektorn har ett ansvar för att stödja föräldrar liksom föräldrar har skyldigheter gentemot barnet och samhället. Huvudansvaret för barns uppväxtförhållanden och livsvillkor och att barnet får sina rättigheter tillgodosedda har barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare. För att kunna fullfölja sina skyldigheter har föräldrar rätt att få stöd från det offentliga, t.ex. sociala skyddssystem, utbildning, hälso- och sjukvård och information och rådgivning.

Enligt socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Socialnämnden ska verka för att barn växer upp under trygga och goda förhållanden och i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn. De ansvarar även för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

Landstingen ska förebygga ohälsa. Den som vänder sig till hälso- och sjukvården ska enligt hälso- och sjukvårdslagen när det är lämpligt upplysas om metoder för att förebygga sjukdom eller skada.

---

3 Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – en vinst för alla

Den nationella strategin för föräldrastöd är en strategi för ett universellt förebyggande föräldrastöd. Att föräldrastödet är universellt innebär att alla föräldrar erbjuds samma möjligheter till stöd och hjälp. Strategin omfattar inte selektivt eller indikativt förebyggande insatser. Målsättningen med föräldrastödet är att via föräldrar främja barns hälsa och positiva utveckling och maximera barnets skydd mot ohälsa och sociala problem.

Strategins övergripande mål är: **Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets uppväxt (0-17 år)**. Stödet ska vara frivilligt och ges utifrån föräldrars önskemål och behov. För att uppnå detta har tre delmål formulerat:

Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar. Genom att olika aktörer samverkar, samordnar och samlokaliserar sitt arbete kan stödet till föräldrar påverkas och förbättras. Aktörer som nämns är kommun, landsting, trossamfund, föräldraföreningar, idrottsrörelsen och andra idéburna organisationer samt studieförbund.

Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar. Genom hälsofrämjande arenor och mötesplatser ges föräldrar möjlighet att skapa informella kontakter som kan komplettera det stöd som föräldrar har genom sina egna sociala nätverk. Exempel på hälsofrämjande arenor är öppna förskolan och familjecentraler. Regeringen påpekar att det är viktigt att ha ett jämställdhetsperspektiv när man inrättar arenor och mötesplatser så att alla föräldrar kan känna sig lika delaktiga.

Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram. Det föräldrastöd som erbjuds ska byggas på vetenskap och beprövad erfarenhet och baseras på barnkonventionen och ett jämställdhetsperspektiv.

Föräldrastödet bör baseras på ett barnrättsperspektiv och utgår från det jämställda föräldraskapet och ansvarstagandet. Föräldrastödet är ett erbjudande och inte en obligatorisk verksamhet.

Mål i den nationella strategin

Övergripande mål:

Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets uppväxt (0-17 år)

Delmål:

Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar

Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar

Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram

4 Begrepp och definitioner

I den nationella strategin definieras föräldrastöd som: *en aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk.*

Det finns flera nivåer av insatser inom föräldrastödet. Den första nivån är universellt stöd där alla föräldrar erbjuds samma möjligheter. Den andra nivån är selektivt stöd som är riktat till grupper av föräldrar som har barn med risk att utveckla problem. Den sista nivån är indikativt stöd som är riktat till föräldrar och barn som har kroniska eller allvarliga problem.

I praktiken är gränsen mellan universellt och selektivt stöd dock oskarp. Vissa program som ursprungligen tagits fram för selektiv användning (för föräldrar som upplever problem med sina barn eller i sin föräldraroll) erbjuds även universellt, alltså till alla föräldrar oavsett problemindikation. T.ex. har föräldrastödsprogrammet Cope tagits fram för föräldrar som har barn med beteendeproblem men erbjuds av många svenska kommuner som universellt stöd och benämns då som ett universellt program.

Regeringens definition

En aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk.

Föräldrastödsprogram

Strukturerade kurser för föräldrar som fokuserar på samspelet mellan föräldrar och barn

Föräldrastödjande verksamhet

Övrigt föräldrastöd

Nivåer av förebyggande insatser

Indikativa

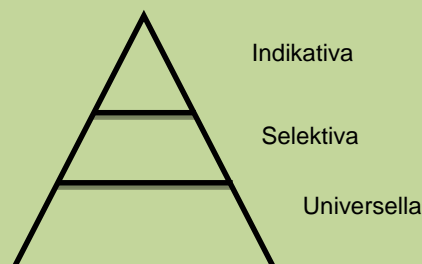
Riktade insatser till föräldrar och barn som har kroniska eller allvarliga sjukdomar, funktionsnedsättningar eller sociala problem.

Selektiva

Riktade insatser till grupper av föräldrar vars barn löper risk att utveckla ohälsa och problem

Universella

Alla föräldrar erbjuds samma möjligheter till stöd och hjälp

---

5 Länsstyrelsens uppdrag

Länsstyrelsen har fått i uppdrag att åren 2014-2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Viktiga utgångspunkter ska vara det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter.

För att kunna planera lämpliga insatser inom uppdraget 2015-2017 behövs ett kunskapsunderlag som redogör för läget i Västmanlands län. Kartläggningen kommer att utgöra underlag för planeringen av det kommande arbetet inom uppdraget. Parallellt med denna kartläggning utförs motsvarande kartläggning i Södermanlands län.

Regleringsbrev för länsstyrelserna 2014 punkt 72.

Länsstyrelserna ska under åren 2014 – 2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren i respektive län, i enlighet med definitionen av föräldrastöd i den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd. Viktiga utgångspunkter i arbetet ska vara det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter.

---

6 Tidigare undersökningar

I Folkhälsomyndighetens rapport "Föräldrastöd – är det värt pengarna?" konstateras att föräldrastödsprogram är en relativt billig insats. Kommunens kostnader för att genomföra de undersökta universella programmen är mellan 400 och 2500 kronor per barn med en snittkostnad på 2000 kronor. De hälsoekonomiska analyserna av universella föräldrastödsprogram visar att de kan vara en lönsam satsning för kommunen eftersom de minskar utagerande beteende hos barnen eller ökar hälsorelaterad livskvalitet. Det analyserade universella programmet Triple P gav tillbaka 1,5 kronor per satsad krona. Resultat från nyligen avslutade svenska effektstudier av universella föräldrastödsprogram visar små till medelstora effekter, framför allt på föräldrarnivå.

Statens folkhälsoinstitut genomförde 2012 en totalundersökning av kommuners, landstings och ideella organisationers arbete med föräldrastöd³. Kartläggningen visar att en majoritet av kommunerna och landstingen och hälften av de undersökta organisationerna bedöms bedriva ett strukturerat och systematiskt föräldrastödsarbete. De samordnar föräldrastödsfrågor, satsar på utbildningar av den egna personalen, erbjuder föräldrastödsprogram och andra föräldrastödjande verksamheter, kartlägger utbud och samverkar med andra aktörer. En stor andel har dock svårt att uppskatta omfattningen av föräldrastödsarbetet t.ex. i form av antalet genomförda föräldrastödsprogram.

6.1 Kommuner

Majoriteten (87 procent) av de undersökta kommunerna i ovanstående undersökning uppger att de erbjuder föräldrastödsprogram under det senaste året. Föräldrastödsprogrammen vänder sig till föräldrar med barn i olika åldersgrupper i olika stor utsträckning; förskolebarn (85 procent), skolbarn (83 procent) och tonårsbarn (72 procent). 22 procent av kommunerna uppger att de erbjuder föräldrastödsprogram på andra språk än svenska. Endast drygt tio procent av kommunerna har en befattning med direkt koppling till föräldrastöd (en föräldrastödssamordnare eller föräldrastödskoordinator). Majoriteten (77 procent) av kommunerna bedriver det huvudsakliga föräldrastödsarbetet inom socialförvaltningen medan cirka hälften bedriver arbete inom barn- och utbildningsförvaltningen. Hälften av kommunerna har utarbetade strategier för samordning av föräldrastöd. 38 procent har avsatt en särskild budget för föräldrastöd. En majoritet (65) av kommunerna svarar att de kartlägger utbudet av föräldrastödet och en fjärdedel kartlägger efterfrågan. Hälften av kommunerna uppger att de bedriver ett systematiskt arbete med uppföljning och utvärdering av de föräldrastödsinsatser som de erbjuder. 57 procent anger att de har en formaliserad samverkan med en annan aktör. 84 procent av kommunerna anser att de behöver förstärka sina föräldrastödjande insatser. 79 procent uppger att de känner till den nationella strategin.

---

³ Statens folkhälsoinstitut (2013) Så arbetar kommuner, landsting och ideella organisationer med föräldrastöd. A 2013:01.

6.2 Ideella organisationer

Tolv ideella organisationer har intervjuats av Statens folkhälsoinstitut. Av dessa kartlägger tio organisationer utbudet av föräldrastöd, sju organisationer bedriver systematiserat arbete med uppföljning/utvärdering av föräldrastödjande insatser och sex organisationer har formaliserad samverkan med en annan aktör. Den vanligaste samverkansaktören är en annan ideell organisation (50 procent). Fyra organisationer erbjuder föräldrastödsprogram. De vanligaste föräldrastödjande verksamheter som erbjuds är studiecirkel om föräldraskap (42 procent), föreläsningar om föräldraskap (42 procent) och föräldrarådgivning (42 procent). Åtta av organisationerna erbjuder föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med skolbarn och tonåringar.

Läs mer om föräldrastöd:

Föräldrastöd – en vinst för alla. Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap. SOU 2008:131

Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd. En vinst för alla. Regeringskansliet.

Stöd till föräldrar för att främja barns och ungdomars psykiska hälsa. En systematisk forskningsöversikt. Statens folkhälsoinstitut rapport nr 2003:20.

Så arbetar kommuner, landsting och ideella organisationer med föräldrastöd. Statens folkhälsoinstitut A 2013:01.

Föräldrar spelar roll. Handbok i lokalt och regionalt föräldrastödsarbete. Statens folkhälsoinstitut.

---

7 Metod

Kartläggningen består av en intervjuundersökning samt en enkätundersökning som presenteras närmare nedan.

Representanter från Landstinget har avböjt medverkan i kartläggningen med motiveringen att Landstinget inte arbetar med universellt föräldrastöd riktat till föräldrar med barn i tonåren. Det föräldrastöd som Landstinget erbjuder är antingen till föräldrar med yngre barn via mvc/bvc eller riktat stöd genom BUP.

7.1 Intervjuer

Representanter för samtliga kommuner och Landstinget har tillfrågats om att delta i en telefonintervju. Urvalet av intervjudeltagare har skett genom kontakt med ANDT-samordnare eller motsvarande. De har informerats om uppdraget samt kartläggningen och tagit del av de frågor som ska ställas under intervjun⁴. De har sedan fått avgöra vem i kommunen/Landstinget som ska delta i intervjun. I flera fall har ANDT-samordnaren uppgett att de inte har någon ingående kunskap om föräldrastödsarbetet men att det inte heller finns någon annan med detta i organisationen. Representanter från samtliga kommuner har deltagit i en intervju. Intervjuerna har skett via telefon. Svaren har antecknats under intervjun samt kompletterats efter samtalet avslutats.

7.2 Enkätundersökning

Enkätundersökningen⁵ har mottagits av kommunernas intervjudeltagare, deras chefer samt ytterligare personer som intervjudeltagare har uppgett i de fall så har gjorts. Intervjudeltagarna har tillfrågats om frivilliga organisationer och föreningar som de samarbetar med eller känner till som arbetar med stöd till föräldrar med barn i tonåren. Om sådana har uppgetts har även dessa mottagit enkätundersökningen. Totalt har 35 respondenter från tio kommuner, Landstinget samt sex organisationer mottagit enkätundersökningen. Två påminnelser har gått ut innan tiden för enkätundersökningen tagit slut. Totalt har 15 respondenter besvarat enkäten vilket motsvarar 43 procent. I kommunerna har 52 procent av respondenterna besvarat enkäten.

7.3 Analys

Kartläggningens resultat har diskuterats och analyserats tillsammans med representanter från Länsstyrelsen i Västmanlands län samt en referensgrupp med representanter från kommuner, Landstinget mfl. Synpunkter från dessa möten har vägts in i analys och slutsatser.

---

⁴ Se Bilaga 1.

⁵ Se Bilaga 2.

---

8 Resultat intervjuer

Gränsen mellan universellt och selektivt⁶ föräldrastöd är inte helt tydlig vilket även framkommer i intervjuerna. I flera fall är intervjudeltagarna osäkra på om de skulle definiera kommunens föräldrastödsinsatser som universellt eller riktat stöd. En del intervjudeltagare menar till exempel att stödsinsatser som kräver biståndsbeslut via socialtjänsten kan ses som universella i vissa fall om alla föräldrar kan söka och ”det inte krävs särskilda riskbeteenden” för att beviljas medan andra utgår ifrån att det är riktat eftersom det krävs en bedömning. Det är svårt att i varje enskilt fall avgöra om stödet ska definieras som universellt eller riktat då gränsen är något oklar. Oavsett hur den enskilda insatsen definieras kan man fundera på huruvida föräldrar som inte upplever sig tillhöra en riskgrupp kommer att söka sådant stöd även om de har möjligheten. Det finns även delade meningar kring huruvida vissa föräldrastödsprogram är universella eller riktade hos intervjudeltagarna.

8.1 Tillgängligt föräldrastöd

Samtliga kommuner uppger att de har någon form av föräldrastöd för föräldrar med barn i tonåren. En av kommunerna har dock enbart riktat föräldrastöd till denna grupp medan en annan enbart har föräldrastöd genom biståndsbeslut men menar att dessa insatser kan fås som universellt stöd.

Åtta kommuner uppger att de erbjuder föräldrastödsprogram för tonårsföräldrar. Två av dessa kommuner har dock inte erbjudit det under de två senaste åren. Det vanligaste föräldrastödsprogrammet är Effekt vilket erbjuds av fem kommuner. Andra föräldrastödsprogram som erbjuds är Ledarskapsträning för tonårsföräldrar (tre kommuner), Komet tonår (två kommuner) och Cope (en kommun).

Åtta kommuner uppger att de erbjuder andra föräldrastödande verksamheter. Två av dessa kommuner uppger att de enbart erbjuder riktade föräldrastödande verksamheter. Exempel på föräldrastödande verksamheter är enskilda samtal, råd och stöd via öppenvårdsenhet, utökade hälsosamtal med skolsköterska, informations/temakvällar och föräldrareflekter.

8.2 Efterfrågan och behov

De flesta intervjudeltagarna överens om att efterfrågan från tonårsföräldrar var liten. Många uppgav att det var svårt att fylla grupper till föräldrastödsprogram. Flera intervjudeltagare hade idéer och funderingar kring vad det kan bero på. En anledning som uppgavs är att föräldrarna inte vet att de kan efterfråga föräldrastöd vilket man kopplar till information och marknadsföring.

”Men det kan ju bero på att man inte vet om att man kan efterfråga. Om vi gick ut med att det finns skulle det säkert efterfrågas. Vad är hönan och vad är ägget? Men ingen fråga i alla fall direkt.”

”Komet har funnits sedan 2007 men vi har inte lyckats så väl med att marknadsföra det. (paus) Det är ingen kö och fortfarande svårt att få ihop grupper.”

---

⁶ Majoriteten av intervjudeltagarna använder begreppet riktat stöd avseende både selektivt och indikativt stöd. Av denna anledning har detta begrepp använts i intervjuerna samt används i redovisningen av resultaten.

”Efterfrågan är stor tror jag. Det är inte förrän nu som vi har en lyckad marknadsföring av föräldrastödet. Efterfrågan finns även om en del grupper har varit svåra att fylla.”

En annan intervjudeltagare menar att de har gått ut med information men att det kan vara så att föräldrarna upplever det som ett stort åtagande.

”Trots att information gått ut via skolan samt utskick till alla gymnasieföräldrar är det inget stort tryck för anmälningar. Man hör att många skulle vilja men kanske är de rädda för att binda upp sig under så lång tid. Kanske skulle det vara bättre med kortare program?”

På frågan om det finns behov som inte möts idag svarar de flesta intervjudeltagarna ja. En intervjudeltagare påpekar vikten av att ha föräldrastöd i öppen form.

”Många tackar nej och backar när de inser att det måste öppnas ett ärende hos socialen, man vill inte bli ett ärende.”

En annan intervjudeltagare påpekar att det behövs mer föräldrastödsprogram men att det finns frågetecken kring vilka program man ska välja och om de har effekt. En intervjudeltagare påpekar att de enbart har föräldrastöd till tonårsföräldrar inom ANDT-området men att det finns andra områden som föräldrar behöver stöd inom. Två intervjudeltagare menar att det framför allt finns ett behov av riktat föräldrastöd. Den kommun som har mest universellt föräldrastöd påpekar att:

”Vi är nöjda och stolta över att socialtjänsten har särskilt öronmärkta tjänster för det förebyggande arbetet. Det är en framgångsfaktor så att det inte riskerar att försvinna på grund av stort behov av riktade insatser.”

Det är en viktig synpunkt eftersom det finns en tendens hos flera intervjudeltagare att se en motsättning vad gäller resurser mellan det universella och det riktade stödet. Man ser att det finns så stort behov av riktade stödinsatser att det inte finns så mycket utrymme för det universella stödet.

Kommun	Föräldrastödsprogram	Föräldrastödjande verksamhet	Efterfrågan
Arboga	Effekt	Föräldrar kan ringa öppenvårdsenheten för råd och stöd kring sina tonåringar	Inte stort. Kan bero på att man inte vet om att man kan efterfråga.
Fagersta	Personal utbildad i Cope för tonårsföräldrar men inte aktivt	Föräldrastöd genom biståndsbeslut. Familjebehandling.	Olika i perioder. När stöd erbjuds är det svårt att få tag på föräldrar
Hallstahammar	Ledarskapsträning för tonårsföräldrar Effekt	Enbart riktat	Lite trögt. Till yngre barn är det alltid långa köer
Kungsör	Cope för tonårsföräldrar (senast för två år sedan). Inte oftare p.g.a. personella och ekonomiska resurser	Utökad hälsosamtal med skolsköterska och informationskvällar fokus droger mm.	Varierar i tid. Inte särskilt stort intresse för ANDT-information. Alltid kö till riktat stöd.
Köping	Komet för tonårsföräldrar Cope för tonårsföräldrar	Enbart riktat	Vi har inte lyckats så väl med att marknadsföra. Det är ingen kö och svårt att få ihop grupper.
Norberg	-	Enbart riktat i individärenden	Kan inte svara. Det kommer väl upp i skolan i samband med föräldramöten.
Sala	Effekt	Inget aktivt	Vet ej. Spontant inte så stor efterfrågan.
Skinnskatteberg	Finns utbildad personal i ÖPP och Cope för tonårsföräldrar	Föräldrastöd som öppen ingång samt bistånd via socialtjänsten och öppna kvällar på olika teman	Jag har inte hört om någon större efterfrågan. När Cope för tonårsföräldrar fanns var det inte många som ville gå.
Surahammar	Effekt Ledarskapsträning för tonårsföräldrar	Enskilda samtal	Inget stort tryck för anmälningar till Ledarskapsträning för tonårsföräldrar.
Västerås	Effekt Cope för tonårsföräldrar Komet tonår Ledarskapsträning för tonårsföräldrar	7 familjecentrum med familjevägledare (huvudsakliga uppgift föräldrastöd), enskild rådgivning, föräldratelefon, tonårsguiden (webbsida) och kvinnocafé	Efterfrågan tror jag är stor. Inte förrän nu vi har lyckad marknadsföring. Efterfrågan finns även om en del grupper är svåra att fylla. Efterfrågan börjar öka vad gäller Effekt.

8.3 Vilka föräldrar nås av föräldrastödet?

På frågan om det är särskilda grupper av föräldrar som utnyttjar föräldrastödet svarar hälften av respondenterna ja. De kommuner som erbjuder Effekt påpekar att de når en blandad grupp.

”Eftersom vi använder Effekt på föräldramöten så är det ju inte föräldrar som aktivt väljer men de stannar ju och lyssnar. Där är det ganska blandat.”

”På Effekt når man i princip alla föräldrar”

En respondent påpekar dock att det är fler mammor som deltar på föräldramöten. Även andra kommunrepresentanter påpekar att kvinnor deltar i större utsträckning.

”Det är mest kvinnor. Det beror kanske på att det fortfarande ofta är kvinnan som har huvudansvaret. Det finns även fler kvinnor med ensam vårdnad. Män kommer ofta när det gäller vårdnadstvister eller så kommer de tillsammans med barnets mamma.”

”På det andra kommer nästan bara kvinnor”

Det finns dock intervjudeltagare som menar att det oftast är jämnt fördelat eller att det vanligaste är att båda föräldrar kommer i de familjer som deltar.

Förutom kön är det framför allt föräldrar med utländsk bakgrund som talar andra språk som särskilt diskuteras vilket även framkommer under frågan om det finns någon grupp av föräldrar som inte nås av föräldrastödet. Fyra kommuner tar upp denna grupp. Flera tar upp exempel på hur man aktivt har arbetat för att nå föräldrar som talar andra språk än svenska.

”Det förekommer att Effekt har getts med hjälp av tolkar till andra språk annars kan den gruppen ha svårt att utnyttja stödet.”

”Komet har gjorts i grupper för invandrarkvinnor när det gäller mindre barn. Det har fått bra respons men material behöver översättas till deras egna språk.

”Utlandsfödda som behöver tolk är svårare att nå. Det har funnits en diskussion om de ska få stöd separat. Det har skett i egen grupp i minivariant med hjälp av integration i samband med samhällsorientering.”

En intervjudeltagare påpekar att det inte räcker med att kunna erbjuda tolk.

”Trots att vi kan boka tolk så är personer som talar andra språk svårare att nå. Kanske marknadsför vi inte på andra språk, jag vet faktiskt inte.”

Andra grupper av föräldrar som tas upp är socialt utsatta föräldrar med egna svårigheter och skiftarbetare. Enstaka kommuner har provat eller diskuterat separata grupper för dessa målgrupper.

8.4 Framtiden

På frågan hur planerna ser ut framöver svarar de flesta intervjudeltagarna att det inte finns några direkt konkreta planer att förändra det som finns i dagsläget men att det sker mycket diskussioner kring föräldrastödet.

”Diskussionen rör inte specifikt tonårsföräldrar. Vi pratar mycket om hur vi ska nå föräldrar allmänt. Hur får vi deltagare? Det finns tankar om att använda skolan och föräldramöten som arena.”

”Vi funderar på om vi kan finna andra former, andra tider? /.../ Det gäller nog att vara flexibel. För föräldrar till yngre barn har vi till exempel jobbat på att ordna barnvakter. Vad kan anpassas till tonårsföräldrar?”

”Vi är en jätteliten socialtjänst och om vi ska göra något behöver det göras tillsammans med skolan.”

Två kommuner ska satsa på att se över verksamheten och jobbar på att utvärdera föräldrastödet.

”Vi är i ett skede där vi behöver se över vår verksamhet och vad som finns och hur det hänger ihop.”

Två kommuner satsar på information och marknadsföring och en av dem har identifierat prioriterade områden.

”Vi har två prioriterade områden, integration och jämställdhet/genus. Där kan man fundera på hur vi bemöter”

8.5 Kommunens organisation

Fem kommuner uppger att det inte finns någon person i kommunen som har särskild avsatt tid i sin tjänst för att ansvara för föräldrastöd. De påpekar att den person som är chef över den verksamhet som bedriver föräldrastödet självklart ansvarar för det men att denne vanligtvis inte har det som särskilt utpekad arbetsuppgifter eller någon avsatt tid för det.

”Ingen förutom chefen för IFO som ju naturligtvis har ansvar men inte så särskilt utpekad som arbetsuppgift.”

”Ansvaret ligger på chefen för familjeenheten men det är en av många frågor som inte har någon särskild avsatt tid.”

I en kommun ligger ansvaret för föräldrastödet på ANDT-samordnaren men det finns en diskussion om att denna tjänst borde ligga högre upp i kommunen så att frågan inte upplevs som en fråga för enbart socialtjänsten.

”Ansvaret ligger på ANDT-samordnaren. Tjänsten ligger under socialtjänsten barn och familj. Det har förts en diskussion om att denna tjänst borde lyftas ur och ligga högre upp i kommunen. Det skulle underlätta att få ett uppifrånperspektiv. Det skulle troligen även göra att det var lättare för föräldrar att vända sig till denna person om föräldrastödet inte upplevs enbart vara en fråga för socialtjänsten.”

Två kommuner uppger att ingen särskilt ansvarig finns för frågan.

"Finns inte. Personalen inom verksamheten har själva tagit fram och utvecklat av eget intresse men det samordnas inte av andra."

"Det finns ingen som har det uppdraget."

Intervjudeltagarna fick frågan om det finns några beslutade dokument som tar upp föräldrastöd. Fyra kommuner svarar ja på den frågan. En av dem har enbart dokument som berör föräldrastöd till föräldrar till yngre barn och riktat stöd till tonårsföräldrar. En av kommunerna uppger att det finns men att det tidigare inte varit formulerat som föräldrastöd vilket ska ändras detta år. De beslutade dokumenten tenderar att vara beslutade på tjänstemannanivå.

8.6 Samverkan

På frågan om kommunen samverkar med andra föräldrastödjande aktörer framkommer att alla kommuner samverkar med någon utomstående aktör, en del enbart i individärenden medan andra samverkar kring någon återkommande eller enskild aktivitet. Exempel på samverkanspartners är Svenska kyrkan, Landstinget (psykiatri, habilitering, ungdomsmottagning, barn och ungdomspsykiatri), Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och föreningar och organisationer.

Hälften av kommunerna uppger att det inte finns någon aktör som de anser saknas i samverkan. Två kommuner svarar att det finns aktörer som saknas i samverkan t.ex. idrottsföreningar.

På frågan vilka aktörer utöver kommuner och landsting som de känner till som arbetar med föräldrastöd i Västmanland kan fyra intervjudeltagare namnge åtminstone en aktör medan två uppger att de känner till att det finns föreningar som inriktar sig till exempel på neuropsykiatriska problem. Exempel på aktörer som namnges är Röda korset, Pingstkyrkan, Svenska kyrkan, Makalösa föräldrar och Nykterhetsrörelsen. Utöver dessa anges föreningar särskild inriktade på olika neuropsykiatriska problem och diagnoser samt missbruk.

8.7 Jämställt föräldraskap

På frågan om intervjudeltagaren anser att kommunens föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap svarar alla intervjudeltagare utom en att de på något sätt försöker påverka i den riktningen. Den vanligaste motiveringen är att föräldrastödet riktar sig till alla föräldrar, i vilken grad som kommunen verkar arbeta aktivt med detta skiljer sig åt.

"Eftersom det är på föräldramöten är det ju riktat till alla."

"Det vänder sig till både män och kvinnor, det är inte speciellt riktat till ett kön och det finns deltagare av båda könen."

"Vår utgångspunkt är att vi ska erbjuda samma möjligheter och eliminera hinder så att båda kan delta på lika villkor. Så det borde påverka. Hur man marknadsför och pratar om föräldrastöd och föräldrar påverkar."

”Man kallar till exempel alltid båda föräldrarna. Stödet riktar sig till alla. Alla har samma möjligheter och ingen utestängs. Man kan fundera över vilka som arbetar med sådana här frågor. Det är ju framför allt kvinnor och man skulle önska fler män för ett bredare perspektiv men även för att det ska vara lättare för män att vända sig hit. Kvinnor kan tänkas ta större hänsyn till ett kvinnligt perspektiv och kvinnor. Men man kanske ibland måste tänka hur hade jag tänkt om det var en man? Har jag andra krav på en kvinna? Det finns flera sätt att vara förälder. Vi måste tänka bort normerna och förutfattade meningar.”

Flera påpekar dock att det är svårt att veta om kommunens målsättningar och arbete ger effekt.

”Men om det förändrar något det vet jag inte.”

”Eftersom kommunen anser att det inom alla områden är viktigt att jobba utefter ett jämställdhetsperspektiv. Till exempel ska all behandling alltid genomföras med båda föräldrarna, det är medvetet i planeringen. Svårt att säga vad det får för effekt men det finns med i bakgrunden.”

Sex kommuner uppger att jämställdhet är något som har övervägts i planeringen av föräldrastödet. Av dessa är det tre kommuner som uppger att jämställdhet är prioriterat och ska vara med i all planering medan två kommuner är något osäkra på i så fall hur det har gjorts.

”Det är en av grundvalarna för allt arbete. Jämställdhet ska vara med i planeringen.”

”Ett genusperspektiv finns alltid med i planeringen. Till exempel att både kvinnor och män ska delta som föräldrar, utbildare med mera. Tänka på hur man presenterar och vilket material som man presenterar ur ett jämställdhetsperspektiv.”

Två kommuner har svarat nej på frågan och två kommuner har svarat att de inte vet.

För att få en uppfattning om vad personer som arbetar i kommunerna lägger i begreppet jämställt föräldraskap har de ombetts att berätta om vad de menar med ett jämställt föräldraskap. Syftet är att få en bild som kan ligga till grund för en diskussion kring en gemensam definition inför det kommande arbetet. Gemensamt för de flesta intervjudeltagare är att man fokuserar på att föräldrarna ska dela på ansvaret för barnet. I vilken utsträckning föräldrarna ska dela på ansvaret och ansvaret för vad skiljer sig något åt. Flera betonar att ansvaret och olika områden inte behöver delas lika utan att det måste familjen få bestämma själv.

”Det är bådas uppgift att fostra och ta lika stort ansvar. Men det behöver inte vara exakt lika men båda ska ha samma ansvar.”

”Att ta ett gemensamt ansvar. Sen är det individuellt från familj till familj vad det innebär.”

”Att kvinnor och män i familjerna ska ha samma möjligheter att göra val kring att vara förälder. Det är en delikat fråga men framför allt att man ska kunna göra aktiva val till exempel angående föräldraledighet. Sedan måste varje familj anses kapabla att välja som man vill, det måste vara okej att göra privata val så länge det är ett aktivt val.”

Andra betonar att det är viktigt med lika stort ansvar och att ta ansvar inom alla områden.

”Att mamman och pappan delar på ansvaret och tar samma typ av ansvar för barnet. Att båda föräldrarna är delaktiga både i bekymmer och glädjeämnen kring barnen.”

”Att föräldrarna tar lika stort ansvar för barnens utveckling. Att det inte blir 60 procent mamma och 40 procent pappa och då tar pappa de roliga delarna bara. Utan att det ska delas jämnt på alla delar. Delaktighet överhuvudtaget för båda i så stor utsträckning som möjligt.”

”Mycket brett perspektiv men åtminstone att bägge föräldrar ska ha samma möjligheter och det går in på så många olika områden, till exempel ekonomiska faktorer, sociala faktorer och olika förutsättningar.”

Alla intervjudeltagare är dock överens om att gemensamt ansvar för barnen är något som vi bör sträva emot och att det behöver förmedlas till föräldrarna.

8.8 Vad kan Länsstyrelsen göra?

På frågan vilket stöd som önskas från Länsstyrelsen svarade flera intervjudeltagare att de önskar utbildningsinsatser, information och uppdatering av forskning, ekonomiska resurser samt olika former av nätverk eller samverkan.

Tabell 2. Önskat stöd från Länsstyrelsen

Stödinsatser	Antal kommuner
Utbildning/kunskap	5
Informera och uppdatera om forskning	4
Ekonomiska resurser/finansiellt stöd	4
Samverkan/nätverk	3
Ligga på kommunerna/”draghjälp” för frågan	2
Påverka skolan att vilja delta i arbetet	2
Stöd till olika nivåer i kommunerna	1
Utbyte mellan flera län	1

”Översikt vad är bra och verksamt? Vad ska man satsa på? Vi behöver hjälp i den uppsjö av metoder som finns. Utbildning, att hämta in kunskap. Det är svårt för vår lilla kommun att anordna det själva. Även att tänka ut allt detta själva med små resurser.”

”Det är kommunen som måste bestämma själva att frågan är viktig men när Länsstyrelsen ligger på gynnar det frågan. Länsstyrelsen kan ge draghjälp genom att vara på, och då menar jag inte på ett dåligt sätt, skicka information och frågor. /.../ Stöd på olika nivåer i organisationen så att frågan inte bara hamnar på en plats.”

”Vilka insatser har vetenskapligt stöd? Vad funkar egentligen så att man inte satsar på fel saker?”

”Utbildning, handledning och diskussioner om lösningar. I dagsläget sker sådant så lång bort att kommunerna har svårt att delta både på grund av tid men framför allt på grund av ekonomi.”

Länsstyrelsen kan också ansvara för nätverk, hålla ihop och hitta former för arbetet. Vad kan vi dra för nytta av varandra?"

9 Resultat enkätundersökning

Nio av Västmanlands tio kommuner har besvarat enkäten. Totalt har 14 av 27 respondenter från kommunerna besvarat enkäten. Anledningen till att inte fler har besvarat enkäten är svårt att uttala sig om, en anledning kan vara att en stor andel av kommunerna har personal som inte känner att de har särskilt stor kunskap om området. 37 procent av de tillfrågade var intervjudeltagares chefer, det går inte att utläsa om det är intervjudeltagare eller chefer som har besvarat enkäten, men en anledning kan vara att detta är en fråga som framför allt de som direkt arbetar med den känner sig berörda av. Av sex tillfrågade föreningar och organisationer har enbart en besvarat enkäten.

9.1 Organisering av arbetet med föräldrastöd

Den vanligaste förvaltningen att bedriva det huvudsakliga föräldrastödsarbetet i är socialförvaltning, vilket 11 respondenter från åtta kommuner har uppgett. I fem av dessa kommuner har en respondent även angett att arbetet bedrivs i barn och utbildningsförvaltningen och i en kommun uppges även att arbetet bedrivs i kultur och fritidsförvaltningen. En kommuns respondenter har angett att arbetet bedrivs i barn och utbildningsförvaltningen samt annan förvaltning.

Tre respondenter från tre olika kommuner anger att deras organisation har en skriftlig policy för arbetet med att samordna frågor/insatser som handlar om föräldrastöd. I två av dessa kommuner uppges dock motstridiga svar. Majoriteten av respondenterna, tio stycken tillhörande sju kommuner och en organisation, besvarar frågan med nej. Av dessa är det sex kommuner där samtliga respondenter uppger att de inte har någon skriftlig policy eller svarar vet ej. På frågan om det finns särskilt avsatta medel för det övergripande/samordnande arbetet med föräldrastöd år 2014 svarar enbart en respondent från en kommun ja, respondenterna i denna kommun ger dock motstridiga svar. Elva respondenter från nio kommuner och en organisation svarar nej. Av dessa är det åtta kommuner där samtliga respondenter svarar nej eller vet ej.

Sju kommuner och en organisation uppger att de har samverkan med någon utomstående aktör som arbetar med föräldrastöd, i två av dessa kommuner ges motstridiga svar. Två kommuner anger att de inte har någon samverkan med utomstående aktörer. I tabell 3 presenteras uppgivna samverkanspartners⁷.

---

⁷ För att anges som samverkanspartner räcker det att en respondent i en kommun angett detta.

Tabell 3. Samverkansaktörer

Samverkansaktörer	Antal kommuner/organisationer
Landstinget	3
Kommuner	2
Region- /kommunförbund	0
Studieförbund	3
Frivilligorganisationer eller föreningar	1
Religiösa samfund	1
Polisen	0
Forskningslärosäte	1
Annan aktör	3

Respondenter från fyra kommuner och en organisation uppger att de bedriver systematiserat arbete med uppföljning eller utvärdering, av dessa ger dock två kommuner motstridiga svar. I fem kommuner uppger samtliga respondenter att de inte bedriver något systematiserat arbete med uppföljning eller utvärdering.

På frågan vilka kommunikationskanaler som används för att förmedla kunskap till allmänheten om de olika föräldrastödjande insatser som de erbjuder svarar respondenter enligt tabell 4.

Tabell 4. Kommunikationskanaler

Kommunikationskanaler	Antal kommuner/organisationer	Antal respondenter
Hemsida	8	12
Broschyr som skickas hem till föräldrarna	4	7
Broschyr på offentlig plats	6	8
Information via skolan	6	9
Information via massmedia	4	5
Andra kommunikationskanaler	4	5
Vi använder inga kommunikationskanaler	1	1
Vet ej	1	1

9.2 Utbildning och kunskap

På frågan om respondenterna känner till att det finns en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd uppger 12 respondenter från åtta kommuner och en organisation att de känner till den. Övriga tre respondenter från tre olika kommuner känner inte till strategin, en av dessa kommer från en kommun med enbart en respondent. På frågan vilka kanaler som respondenterna använder för att hålla sig uppdaterad i frågor som rör föräldrastöd svarar respondenterna enligt tabell 5.

Tabell 5. Informationskanaler

Informationskanaler	Antal respondenter
Folkhälsomyndighetens webb	10
Rapporter/kunskapsunderlag från Folkhälsomyndigheten	7
SBU	0
Socialstyrelsen	7
Länsstyrelsen	6
Skolverket	3
Region-/kommunförbund	4
Andra kanaler	2
Jag håller mig inte uppdaterad	1

I sju kommuner uppger minst en respondent att personalen har erbjudits utbildning/fortbildning som gäller föräldrastöd under det senaste året, en av dessa kommuner uppger dock motstridiga svar. Övriga kommuner och en organisation uppger att personalen inte har erbjudits utbildning under det senaste året.

I fem kommuner och en organisation uppger minst en respondent att det befintliga utbudet av föräldrastöd har kartlagts under det senaste året, en av dessa kommuner uppger motstridiga svar. I fyra kommuner uppger samtliga att de inte har gjort det eller svarar vet ej. En betydligt mindre andel har kartlagt behov och efterfrågan under det senaste året. Enbart en kommun och en organisation svarar ja medan övriga kommuner svarar nej. En kommun uppger att de samarbetar med ett forskningslärosäte medan åtta kommuner och en organisation uppger att de inte gör det.

Respondenterna uppmanades att ange vilka andra aktörer som de känner till som aktivt arbetar med föräldrastöd. Tre respondenter uppgav att de inte känner till andra aktörer medan övriga respondenter uppgav minst en annan aktör.

Tabell 6. Föräldrastödjande aktörer

Aktörer	Antal respondenter
Landsting	7
Kommuner	7
Region- /kommunförbund	2
Studieförbund	8
Frivilligorganisationer	5
Religiösa samfund	2
Polisen	3
Forskningslärosäte	3
Annan aktör	2
Känner inte till andra aktörer	3

9.3 Föräldrastödsprogram

På frågan om organisationerna har erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i olika åldersgrupper svarar minst en respondent från tre kommuner att det erbjudits föräldrar med spädbarn, tre kommuner att det erbjudits till föräldrar med förskolebarn, tre kommuner och en organisation att det erbjudits till föräldrar med skolbarn och sex kommuner och en organisation att det erbjudits till tonårsföräldrar. Endast en kommun anger att de erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i samtliga åldersgrupper. Två kommuner har angett att de enbart erbjuder föräldrastödsprogram till föräldrar med spädbarn medan tre kommuner enbart erbjuder föräldrastödsprogram till tonårsföräldrar.

På frågan vilket/vilka föräldrastödsprogram som har erbjudits till föräldrar med barn i tonåren angav kommunerna i tabell 7 minst ett föräldrastödsprogram.

Tabell 7. Föräldrastödsprogram

Föräldrastödsprogram	Arboga	Hallstahammar	Köping	Norberg	Skinnskatteberg	Surahammar	Västerås
COPE tonår	-	-	-	-	-	-	X
EFFEKT	-	X	-	-	-	X	X
Komet tonår	-	-	X	-	-	-	X
Ledarskapsträning för tonårsföräldrar	-	X	-	-	-	X	X
ÖPP	-	-	-	-	-	X	X
Annat föräldrastödsprogram	X	-	-	X	X	-	-

Endast tre kommuner uppger att de har erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren på andra språk än svenska. Enbart en kommun har specificerat vilket språk; arabiska och somaliska.

Fem kommuner och en organisation uppger att de har erbjudit universella föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren, en av dessa kommuner ger dock motstridiga svar. Fyra kommuner uppger att de har erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren som har uttalade problembeteenden (så kallat selektivt stöd), av dessa ger en kommun motstridiga svar.

Sju kommuner och en organisation har besvarat frågan hur många grupper föräldrastödsprogram för föräldrar med barn i tonåren som har genomförts det senaste året. Enbart fyra kommuner anger ett antal, av dessa svarar två kommuner noll grupper, en kommun 1-2 stycken och en kommun 4-8 grupper. Den svarande organisationen anger ett 20-tal grupper. Övriga kommuner svarar "vet ej", att en grupp startar innan årsskiftet och antal skolor (6 stycken). Kommunerna har uppmanats att uppskatta ungefär hur många familjer som under det senaste året har deltagit. Elva respondenter från sju kommuner har besvarat frågan, nedan presenteras deras svar. Svar från en och samma kommun presenteras på samma rad men med / emellan.

"Vet ej" / "Svårt att säga"

"0"

"?"

"10-15"

"Vet ej skolan har för föräldrar med utländsk härkomst"

"Ca 12 st" / "4" / "4"

"350" / "250-300"

På frågan hur många utbildade gruppledare som det finns som kan genomföra föräldrastödsprogram för föräldrar med barn i tonåren svarade 10 respondenter från sex kommuner och en organisation.

"6 st"

"5"

"?"

"0"

"4 st" / "2" / "2" / "2 + 4 (effekt)"

"30"

"8"

9.4 Föräldrastödjande verksamhet

På frågan om organisationerna har erbjudit föräldrastödjande verksamhet till olika åldersgrupper svarar en kommun vet ej. Tre kommuner uppger att de erbjudit föräldrastödjande verksamhet till föräldrar till spädbarn, fyra kommuner till föräldrar med förskolebarn, 4 kommuner till föräldrar med skolbarn och fem kommuner till föräldrar med tonårsbarn. Två kommuner svarar att de erbjudit föräldrastödjande verksamheter till föräldrar till barn i alla åldersgrupper. En kommun har enbart erbjudit det till föräldrar med spädbarn och en kommun har enbart erbjudit det till tonårsföräldrar. Den organisation som har besvarat enkäten har erbjudit föräldrastödjande verksamheter till föräldrar med skolbarn och tonårsbarn.

Respondenterna har uppmanats att svara på vilken/vilka föräldrastödjande verksamheter kommunen har erbjudit som de känner till, svaren presenteras nedan. Enbart de kommuner som uppgett någon verksamhet redovisas i tabell 8.

Tabell 8. Föräldrastödjande verksamheter

Föräldrastödjande verksamheter	Arboga	Fagersta	Hallstahammar	Kungsör	Köping	Surahammar	Västerås	Antal kommuner
Familjecentral	-	-	X	-	-	X	X	3
Föräldrarådgivning	-	X	X	-	X	X	X	5
Föreläsningar	X	-	-	-	-	X	X	3
Studiecirklar	-	-	-	-	-	-	-	0
Tematiska föräldramöten	X	X	-	-	-	X	X	4
Onlineutbildning	-	-	-	-	-	-	-	0
Andra föräldrastödjande verksamheter	X	X	-	X	X	X	X	6

Tre kommuner uppger de har erbjudit föräldrastödjande verksamheter på andra språk än svenska, två av de har besvarat frågan på vilka andra språk. En kommun svarar ”*alla som behöver*” och en kommun svarar arabiska och somaliska.

I sju kommuner och en organisation har respondenter uppgett att de har erbjudit universellt inriktade föräldrastödjande verksamhet, två av dessa kommuner ger dock motstridiga svar. I fem kommuner uppgett respondenter att de har erbjudit föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med barn som har uttalade problembeteenden (så kallat selektivt stöd), en av dessa ger motstridiga svar. Den organisation som har besvarat enkäten uppger att de inte erbjudit indikerad föräldrastödjande verksamhet.

9.5 Det jämställda föräldraskapet

Eftersom Länsstyrelsens uppdrag ska ha det jämställda föräldraskapet som utgångspunkt har frågor om jämställdhet ställts till respondenterna. På frågan om respondenterna anser att deras föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap svarar åtta respondenter från sex kommuner ja, i dessa kommuner uppger samtliga respondenter ja eller vet ej. En respondent svarar nej och övriga sex respondenter från fem olika kommuner och en organisation svarar vet ej. I två kommuner och en organisation svarar den enda respondenten vet ej. Sex av femton respondenter besvarar denna fråga med svaret vet ej. Fem kommuner uppger att jämställdhet är något som har övervägts när föräldrastödet har planerats, av dessa uppger dock en kommun motstridiga svar. I två kommuner uppger samtliga respondenter att det inte har övervägts eller vet ej. I två kommuner och en organisation svarar samtliga respondenter vet ej. Sex av femton respondenter besvarar denna fråga med svaret vet ej.

9.6 Behov och utveckling

På frågan om respondenten upplever att det finns ett behov av att förstärka universella föräldrastödjande insatser svarar tretton respondenter från sju kommuner och en organisation ja. Två kommuner svarar vet ej. Respondenterna har fått välja ett område inom vilket de anser att det finns störst behov att utveckla universella föräldrastödjande insatser till föräldrar med barn i tonåren. Svaren presenteras i tabell 9.

Tabell 9. Områden som behöver förstärkas

Områden	Antal kommuner/organisationer	Antal respondenter
Familjecentral	2	2
Föräldrarådgivning	2	2
Föreläsningar	1	1
Studiecirklar	0	0
Tematiska föräldramöten	3	3
Onlineutbildningar	0	0
Föräldrastödsprogram	4	5
Andra föräldrastödjande insatser	0	0

På frågan om vilket stöd som respondenterna önskar från Länsstyrelsen har nio respondenter från sex kommuner och en organisation svarat. Deras svar har sammanställts i tabell 10, en respondent kan ha angett flera svar.

Tabell 10. Önskat stöd från Länsstyrelsen

Stödinsatser	Antal respondenter
Kunskap/utbildning/kompetensutveckling	3
Samverkan/samordning/gemensamma lösningar	3
Information om vad det finns för föräldrastöd	2
Tips om hur man når föräldrarna	2
Bidrag till att utbilda personal	1
Handledning/stöd	1
Vet ej	1

Några svar presenteras mer utförligt:

"Då vi är en liten kommun är vi beroende av samverkan med andra kommuner och aktörer. Därför vore det värdefullt med ett gemensamt förslag till program för kommunerna i Västmanland"

"Information om vad det finns för universellt föräldrastöd och hur man får föräldrar att komma på information och föreläsningar"

"Fortsatt arbete i gruppen för föräldrastöd där Länsstyrelsen är sammankallande!"

10 Slutsatser

Ett genomgående problem är att aktörerna, liksom Länsstyrelsen, har problem med att definiera om enskilda insatser tillhör universellt eller selektivt stöd eftersom gränserna är oklara. Detta problem behöver framöver diskuteras mer ingående gemensamt med aktörer som berörs av uppdraget. Dels för att klargöra vilka insatser och verksamheter som ryms inom uppdragets ram men framför allt för att säkra att det finns en gemensam förståelse för begreppet och undvika missförstånd. Problem med dessa begrepp och definitioner är inte unikt för Västmanlands län utan är ett problem för många på olika nivåer. Även myndigheter och forskare definierar verksamheter och program olika och ändrar tolkning över tid. Ett mål för det kommande arbetet bör därför vara att utarbeta en gemensam arbetsdefinition för det samordnade arbetet i Västmanland som i den mån det är möjligt stämmer överens med övriga läns och myndigheters definitioner.

Nästan alla kommuner erbjuder någon form av universellt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Sex kommuner har de senaste åren erbjudit något universellt föräldrastödsprogram. Flera kommuner har svårt att uppskatta antalet föräldrar/familjer som de har nått eller uppger få familjer. Sex kommuner uppger att de har någon form av universell föräldrastödande verksamhet. Det finns en tendens hos en del att se en motsättning mellan det universella och det riktade stödet. En anledning kan vara att en stor del av arbetet ofta placeras på socialtjänsten som ser det riktade stödet som sin främsta uppgift istället för att frågan placeras på flera verksamhetsområden.

De flesta kommunrepresentanterna är överens om att efterfrågan är liten. Den låga efterfrågan verkar dock inte bero på ett litet behov hos föräldrar utan förklaras med andra faktorer som kommunerna skulle kunna påverka. Till exempel nämns kunskapen om tillgången på föräldrastöd, hur stödet kommuniceras samt vilken tid det kräver från föräldrarna. Värt att notera är att enbart en kommun enligt enkätundersökningen har kartlagt behov och efterfrågan.

De vanligaste grupperna som uppges som särskilt svåra att nå och som deltar i föräldrastöd i mindre utsträckning är pappor och föräldrar med utländsk bakgrund/som inte talar svenska. Vid diskussion kring bakomliggande orsak samt hur det kan lösas nämns flera olika förslag och idéer som framöver kan vidareutvecklas gemensamt eftersom det upplevs som ett problem i flera kommuner. För varje enskild kommun kan det vara tids- och kunskapskrävande att komma på och prova lösningar men genom erfarenhetsutbyte kan man ta del av varandras idéer och lösningar samt lära sig av vad som har fungerat för andra. Samarbete, erfarenhetsutbyte och gemensamma satsningar är något som flera aktörer tar upp som ett sätt att utveckla arbetet med universellt föräldrastöd trots små resurser och begränsat med personal.

Många kommuner har brister vad gäller formell organisation av arbetet med föräldrastöd. I flera kommuner finns ingen särskilt utsedd ansvarig för frågan

utöver chefen för den verksamhet som behandlar frågan och den personal som utför föräldrastödet. Ofta har chefen ingen särskild kunskap om frågan och den personal som utför arbetet har ingen tid att arbeta med utveckling och bevakning av frågan. Frågan tas ofta inte upp i några beslutade dokument och i de fall som det görs är dessa beslutade på tjänstemannanivå.

Intervjudeltagarna har många tankar och funderingar kring jämställdhet och föräldrastöd. Alla utom en menar att de försöker att påverka mot ett jämställt föräldraskap men flera påpekar att det är svårt att veta om det har någon effekt. Sex kommuner uppger att jämställdhet har varit en fråga som har övervägts i planeringen av arbetet. Jämställdhet och hur det kan påverka deltagandet och kvaliteten på föräldrastöd för mammor, pappor och barnen är en fråga som kan diskuteras och utvecklas gemensamt framöver.

Kartläggningen visar tydligt att det finns en vilja hos länets kommuner att utveckla det universella föräldrastödet, i enkätundersökningen svarar tretton av femton respondenter att det finns ett behov av att förstärka det universella föräldrastödet. Flera av intervjudeltagarna visar på stort engagemang i frågan samt att det finns idéer och mindre försök att utveckla och målgruppsanpassa verksamheterna. De områden som flest angett som det viktigaste att utveckla är föräldrastödsprogram samt tematiska föräldramöten.

Det stöd som flest studiedeltagare önskar från Länsstyrelsen är kunskap och utbildning och samverkan, nätverk och gemensamma lösningar samt information och uppdatering av forskning. Flera deltagare framhåller att det är svårt för en liten kommun att komma på och anordna aktiviteter och utbildningar själva vilket visar på ytterligare behov av samverkan och samordning av arbetet.

Bilaga 1. Intervjuguide

Hela denna intervju handlar om föräldrastöd som är riktat till föräldrar med barn i tonåren om jag inte uppger något annat.

Förekomst och karaktär på föräldrastödet till föräldrar med barn i tonåren.

1. Finns det föräldrastöd riktat till föräldrar med barn i tonåren i din kommun/landsting?
2. Är föräldrastödet universellt (alltså riktar det sig till alla föräldrar som har barn i tonåren eller är det inriktat på en specifik grupp)?
3. Erbjuder kommunen föräldrastödsprogram? Vilka?
4. Erbjuder kommunen andra föräldrastödjande verksamheter?
5. Hur ser efterfrågan ut från föräldrar till barn i tonåren?
6. Finns det behov som inte möts idag?
7. Är det särskilda grupper av föräldrar som utnyttjar föräldrastödet? Kön, ålder, etnicitet, social bakgrund, bostadsort mm.
8. Finns det någon grupp av föräldrar som inte nås av föräldrastödet? Vilka? Varför? Hur tror du att de skulle kunna nås?
9. Hur ser planerna ut framöver?

Organisation och samverkan

10. Hur många tjänster har din organisation sammantaget avsatt för att arbeta med föräldrastöd under det senaste året? (med tjänst avses att man har ett mer övergripande ansvar för del eller delar av föräldrastödsverksamheten).

- a. Var är de individer med sådana tjänster placerade i organisationen?

11. Samverkar din kommun/landsting med andra föräldrastödjande aktörer? Vilka?

- a. Hur är samverkan organiserad? Vad konkret går samverkan ut på?
- b. Finns det några aktörer som saknas i samverkan?

12. Vilka aktörer som arbetar med föräldrastöd utöver kommuner och landsting känner du till?

13. Finns det några beslutade dokument (styrdokument, policy, verksamhetsplaner mm.) som tar upp arbetet med föräldrastöd?

- a. Tas föräldrastöd riktad till föräldrar med barn i tonåren upp i dokument(en)?

Länsstyrelsen

14. En viktig utgångspunkt i Länsstyrelsernas uppdrag är det jämställda föräldraskapet. Anser du att din organisations föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap?

a. På vilket sätt anser du att ert arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap?

15. Vad menar DU med ett jämställt föräldraskap?

16. Är detta något som ni har övervägt när föräldrastödet har planerats?

17. Länsstyrelsernas uppdrag är att stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Vilket stöd önskar du från Länsstyrelsen för att underlätta arbetet med föräldrastöd i din organisation?

Kontakter för enkätundersökning

En enkätundersökning kommer att skickas ut till samtliga kommuner, Landstinget och utvalda organisationer/föreningar i länet.

18. Finns det några andra personer inom din kommun/landsting som du anser vara lämpliga att besvara en enkät om kommunens arbete med föräldrastöd riktat till föräldrar med barn i tonåren? Personerna bör ha kännedom om arbetet med föräldrastöd på ett övergripande plan inom kommunen/landstinget.

Bilaga 2. Enkätfrågor

Denna undersökning handlar om din organisations arbete med föräldrastöd till föräldrar med barn i tonåren. Med organisation avses hela den kommun eller landsting som du arbetar för eller den lokala verksamheten inom länet om du arbetar/är verksam i en ideell organisation/förening.

Kom ihåg att enbart stöd till föräldrar med barn i tonåren är relevant för denna undersökning om inte annat efterfrågas.

Huvudfokus är universellt föräldrastöd, alltså stöd som riktar sig till alla föräldrar oavsett problem eller riskbeteende, om inte annat nämns.

Definition av föräldrastöd: en aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk.

Jag arbetar/är aktiv i:

- Kommun
- Landsting
- Ideell organisation/förening/trossamfund

Jag är anställd av:

- Arboga kommun
- Fagersta kommun
- Hallstahammars kommun
- Kungsörs kommun
- Köpings kommun
- Norbergs kommun
- Sala kommun
- Skinnskattebergs kommun
- Surahammars kommun
- Västerås kommun

Inom vilken/vilka förvaltning/ar bedrivs det huvudsakliga föräldrastödsarbetet? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Barn- och utbildningsförvaltning eller motsvarande (skola)
- Socialförvaltning eller motsvarande (vård, omsorg, familj etc)
- Kultur- och fritidsförvaltning eller motsvarande
- Miljöförvaltning eller motsvarande
- Kommunledningen
- Annan förvaltning
- Vet ej

Inom vilken/vilka förvaltning/ar bedrivs det huvudsakliga föräldrastödsarbetet? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Sjukvården (sjukhus)
- Primärvården
- Psykiatri
- Habilitering och hälsa
- Annan förvaltning
- Vet ej

Vilken organisation/förening/trossamfund tillhör du?

Har din organisation en skriftlig policy (eller motsvarande) för arbetet med att samordna frågor/insatser som handlar om föräldrastöd?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Finns det särskilt avsatta medel inom organisationen för det övergripande/samordnande arbetet med föräldrastöd år 2014?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har din organisation erbjudit den egna personalen utbildningsaktiviteter/fortbildningar som gäller föräldrastöd under det senaste året?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har organisationens befintliga utbud av föräldrastöd kartlagts under det senaste året?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har behovet/efterfrågan när det gäller föräldrastöd kartlagts under det senaste året?

- Ja
- Nej

Vet ej

Samarbetar din organisation med ett forskningslärosäte (universitet/högskola) kring föräldrastödsarbetet?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Vilka andra aktörer, förutom inom organisationen, känner du till som aktivt arbetar med föräldrastöd? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Landsting
 Kommuner
 Region-/kommunförbund
 Studieförbund
 Frivilligorganisationer/Föreningar
 Religiösa samfund
 Polisen
 Forskningslärosäte (universitet/högskola)
 Annan aktör
 Känner inte till andra aktörer

Har din organisation någon formaliserad samverkan med någon utomstående aktör som arbetar med föräldrastödjande verksamheter?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Vilka aktörer ingår i denna samverkan? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Landsting
 Kommuner
 Region-/kommunförbund
 Studieförbund
 Frivilligorganisationer/Föreningar
 Religiösa samfund
 Polisen
 Forskningslärosäte (universitet/högskola)
 Annan aktör

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i följande åldersgrupper? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Spädbarn (0-1 år)
- Förskolebarn (2-6 år)
- Skolbarn (7-12 år)
- Tonårsbarn (13-18 år)
- Vet ej

Vilket/vilka av följande föräldrastödsprogram har ni erbjudit till föräldrar med barn i tonåren? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Aktivt föräldraskap
- Connect
- Connect U
- COPE tonår
- EFFEKT
- Föräldrakraft
- Komet (tonår)
- Ledarskapsträning för tonårsföräldrar
- Nya steg
- PREP (friskvård för parrelationer)
- Steg för steg/Föräldrastegen
- Triple P
- Vägledande samtal/ICDP (International Child Development Programme)
- Ömsesidig respekt
- ÖPP (Örebro Preventionsprogram)
- Annat föräldrastödsprogram

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren på andra språk än svenska?

- Ja
- Nej
- Vet ej

På vilka andra språk än svenska har nu erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren?

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram riktade till föräldrar med barn i tonåren som har uttalade problembeteenden?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren som varit universellt inriktade (program som riktar sig till alla föräldrar oavsett problem eller liknande)?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram riktade till föräldrar med barn i tonåren som har funktionsnedsättning?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Hur många grupper föräldrastödsprogram för föräldrar med barn i tonåren har ni genomfört under det senaste året?

Uppskatta ungefär hur många familjer som under det senaste året har deltagit i något (minst 1) föräldrastödsprogram.

Hur många utbildade gruppledare finns det inom er organisation som kan genomföra föräldrastödsprogram?

Följande frågor handlar om andra föräldrastödjande verksamheter, utöver programmen, som er organisation har erbjudit.

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamheter riktade till följande åldersgrupper? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Spädbarn (0-1 år)
 Förskolebarn (2-6 år)
 Skolbarn (7-12 år)
 Tonår (13-18 år)
 Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödande verksamhet till föräldrar med barn i tonåren under det senaste året?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Vilken/vilka av följande föräldrastödande verksamheter har ni erbjudit föräldrar med barn i tonåren som du känner till? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Familjecentral (som inkluderar tonårsföräldrar)
 Föräldrarådgivning
 Föreläsningar om föräldraskap och/eller tillgängligt föräldrastöd
 Studiecirklar för föräldrar om föräldraskap
 Tematiska föräldramöten i skola
 Onlineutbildning på nätet
 Andra föräldrastödande verksamheter
 Vi erbjuder inga föräldrastödande verksamheter
 Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödande verksamheter till föräldrar med barn i tonåren på andra språk än svenska?

- Ja
 Nej
 Vet ej

På vilka andra språk än svenska har ni erbjudit föräldrastödande verksamhet till föräldrar med barn i tonåren?

Har ni erbjudit föräldrastödande verksamheter riktade till föräldrar med barn i tonåren som har uttalade problembeteenden?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödande verksamhet till föräldrar med barn i tonåren som varit universellt inriktade (program som riktar sig till alla föräldrar oavsett problem eller riskbeteende)?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamheter riktade till föräldrar med barn i tonåren som har funktionsnedsättning?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Upplever du att det finns ett behov av att förstärka universella föräldrastödjande insatser (avser både program och verksamhet) riktade till föräldrar med barn i tonåren?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Inom vilket område ser du störst behov att förstärka universella föräldrastödjande insatser riktade till föräldrar med barn i tonåren?

- Familjecentral (med insatser riktade till föräldrar med barn i tonåren)
- Föräldrarådgivning
- Föreläsningar
- Studiecirklar för föräldrar
- Tematiska föräldramöten i skola
- Onlineutbildning på nätet
- Föräldrastödsprogram
- Andra föräldrastödjande insatser

Vad avser du med "andra föräldrastödjande insatser"?

Bedriver er organisation något systematiserat arbete med uppföljning eller utvärdering av de föräldrastödjande insatser som ni erbjuder föräldrar med barn i tonåren?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Vilka kommunikationskanaler använder ni för att förmedla kunskap till allmänheten om de olika föräldrastödjande insatser som kommunen/Landstinget/organisationen erbjuder? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Via vår hemsida
- Broschyr/information som skickas hem till föräldrarna
- Broschyr/information på offentliga platser

- Information på föräldramöten på skolan
- Information i massmedia
- Andra kommunikationskanaler
- Vi använder inga kommunikationskanaler
- Vet ej

Känner du till att det finns en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd?

- Ja
- Nej

Vilka kanaler använder du själv för att hålla dig uppdaterad i frågor som rör föräldrastöd? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Folkhälsomyndighetens webb (tidigare Statens folkhälsoinstitut)
- Rapporter/kunskapsunderlag från Statens folkhälsoinstitut/folkhälsomyndigheten
- SBU (Statens beredning för medicinsk utvärdering)
- Socialstyrelsen
- Länsstyrelsen
- Skolverket
- Region-/kommunförbund
- Andra kanaler
- Jag håller mig inte uppdaterad i frågor som rör föräldrastöd

En viktig utgångspunkt i Länsstyrelsernas uppdrag är det jämställda föräldraskapet. Anser du att din organisations föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Är jämställdhet något som har övervägts när föräldrastödet har planerats?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Länsstyrelsernas uppdrag är att stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Vilket stöd önskar du från Länsstyrelsen för att underlätta arbetet med föräldrastöd i din organisation?

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor eller önskar fler exemplar, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

Tfn 010-224 90 00 | Fax 010-224 91 10 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland